

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:
Egész évre 12 frt. o. ó.
Félévre 6 " " "
Évnyegyedre 3 " " "
Egy hóra 1 " " "

Szerkesztői szállás:
belső szénutca 131. szám.

Kiadó hivatal:
középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

8t hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr.
2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelk Alajosnál (Wellzeile 22.)
Haasenstain és Voglernál (Wellzeile 9. szám.)

Posten: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyilttéri cikkek

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY”

1869-iki folyamára.

Egy évre 12 forint o. ért.

Félévre 6 " " "

Évnyegyedre 3 " " "

Egy hóra 1 " " "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Van-e szükség új pártalakulásra?

(S.) Az országgyűlés új ülészsaka pár nap múlva megnyílik.

Azzal mindenki tisztában van, hogy ezen új országgyűlés kiválóan reformgyűlés lesz; hogy egész munkásságát hazánk bel-reorganisatiojának fogja szentelni, szükségképp kell hogy szentelje.

Nincs, ki át ne látná, hogy a törvénykezés, közigazgatás, ipar, kereskedelem, közlekedés és népnevelés, szóval a közművelődés minden terén tömérdek a teendő; hogy itt és ott évtizedek rombolásait kell kiegyenlitenünk, mulasztásait utánpótolnunk.

Az a meggyőződés is gyökeret vert már a higgadt gondolkodású és gyakorlati politikához értő politikusok és publicisták lelkében, hogy a hazánk és Ausztria közt folyt százados közjogi per egy mindkét félre nézve kielégítő kiegyezés által véget érven, a létrejött egység szabványai mellett annál inkább meg kell állapodnunk, minthogy ezek nyújtanak egyedüli biztos tét és módot a nagy reformunka megkezdésére.

Vissza levén a térszerezve, s a betörő ár ellen biztosítva, következik a berendezés, felszerelés s a minden irányban tevékenység.

Hogy egy a kor kívánalmai mögött messze hátra maradt ország új berendezése és felszerelése, szóval, egy egészen új életképes állami organismus létrehozása és megindítása óriási munka, s ez óriási munkához megfelelő erő szükséges, szintén nem szenved kétséget.

Szükséges, hogy egész tömege létezzék azon hazafiaknak, illetőleg országgyűlési képviselőknek, kik a létező bajokat tüzetesen ismerik, s azon eszközökről, gyógyszerekről is van alapos tudomásuk, melyek e bajok elhárítására alkalmasok.

Röviden szólva, a nálunk kétszeresen sürgősekké vált nagyfontosságú reformok létesítésére egy erős és tömör reformpártra van szükségünk.

Ez a mi meggyőződésünk is. E részben egyetértünk mindazon lapársainkkal, melyek e kérdéssel legközelebb foglalkoztak.

De eltérünk azok véleményétől, kik e szükséges reformpártot keresik, s azt még ezután vélik megalkothatni.

A reformpárt megvan. Létezett és működött az már a mult országgyűlésen, nem egy megszavazott reformtörvényben adván létezéséről fényes tanubizonyságot—minő a népnevelési törvény is.

A Deák-párt egyszersmind reformpárt. Ezt teljes joggal elmondhatjuk.

A Deák-párt kebelében vannak és működnek az ország és nemzet tudományos és politikai sok kitünőségei; ott sorakozik szabadelvű publicistáink tulnyomó nagy többsége. Férfiak, kik hazánk viszonyait, közjogát, történelmét, a létező hiányokat és azok okait részletesen ismerik, kik már az 1848 előtti időkben résztvettek az átalakulási küzdelemben, s az örökké emlékeztető 1848-diki országgyűlésen is irányadó tényezők valának.

Férfiak, kik más népek multját és jelenét is tanulmányozták, s általában a fennforgó reformkérdésekben a korszellem európai színvonalán állanak.

Szellemi segélyre tehát nincs szüksége a Deák-pártnak, bir az mindazon kellékekkel, melyek Magyarország korszerű, szabadelvű átalakítására megkívánatnak.

De számaránya sem igényel pótlékot. Többsége más parlamentekéhez képest most is nagyszerű; mindenesetre elég erős arra: hogy saját lábán megállhasson, s a maga elé

tűzött nagy célzt következetes és kitaró működése folytán kivihassa.

Megerősíti a Deák-párt állását, s önbi-zalmát, erkölcsi erejét növeli a nemzet nagy többségének, intelligentiájának színének helyeslése is, melyet a lefolyt választások alkalmával kifejezett, helyeselvén, szentesítvén e párt eddigi politikáját.

A Deák-párt e szerint őszintén örülni fog, ha a balközép szabadelvű férfiai akár egyes kérdéseknél, akár általában csatlakozni fognak hozzá, s hazánk regeneratiojának nagy művét részokról is előmozdítani törekedendnek; de semmi esetre sem lát elégséges okot oly új pártalakulásra, mely a jelen közjogi alapot megtingatván, egytől egyig újból kérdésessé tenné a nagy nehezen kivívott eddigi vívmányokat, s éppen magát a legközelebbi célzt: a szabadelvű reformok terén való gyors haladást tenné lehetlenné.

Arra az eszélytelen lépésre pedig éppen nem leend rábirható a Deák-párt, hogy első kezdeményezze a lefegyverzést mindadig, míg az ellenzék folyvást teljes fegyverzetben áll, s minden pillanatban kész a Deák-párt által létrehozott közjogi alap teljes felforratására.

Lapszemle.

A „Teleg. Rom.” különböző dolgokról elmélkedik a „Magyar parlament” című cikkében; elmondja, hogy nemokára megnyitattik az országgyűlés, hol az igazolások alkalmából beves viták fognak lefolyni, a választásoknál felmerült esetek felett; ez leend — ugymond — előjátéka azon drámanak, mely a napi rendre kerülő kérdések megvitatása folytán fog kifejlődni.

Nincs miért kérdeznünk a „Teleg.”-től azt, miért alkalmazza a belreformok tárgyalásának jövő menetére a drámai fejlődés elnevezést; hisz önként megfelel, midőn így szól:

Európa politikai légkörében a reactio szel-rohama érezhető, nem esoda tehát, ha nálunk is rebesgetik, hogy ismét feljön Eszterházy és társainak napja, s alkotmányos formában állítják vissza az absolutismust. Mi nem lehetséges a világon? kérdi a „Teleg.”, és imigy folytatja: Ha Bismarck eltávolítja magától a nemzeti szabadelvűket, kikkel eddig együtt haladt, azért, hogy helyet csináljon a conservativeknek, miért ne történhetnék ilyesmi Magyarországon, hol csak még két év előtt is a conservatismus uralkodott. Tegyük fel—ugymond a „Teleg.”—hogy amolyan híreket az a párt terjeszt, melynek politikai számítása vakot vetett; ám higyük azt, hogy a parlament jelenlegi alakjában nem engedhet létesülni egy oly conservativ kormányt — egészen más kilátás nyílik szemünk előtt. Ugyanis, ha a többséget bíró jelenlegi kormánynak szüksége lenne (mire azonban, ugy látszik, nincs szüksége) az ó-conservativ elemek behozatalára, ilyesmire nem is gondolhat, nehogy az egész országban elveszesse népszerűségét; amaz elemekkel oly arcot váltana a parlament, hogy a kormány lehetlenné válnék, behozatalukat a feloszlata és az új választások elrendelésének kellene megelőzni. E szerint tehát a jelen többségi kormány csak arra fog igyekezni, hogyan verhesse minél mélyebb gyökereket; a parlamenti többség abban fog járni, hogy az általa megállapított rendszert megszilárdítsa, tovább fejlessze, miért gátolni fogja a közügyi kérdések vitatását s a belszervezés és újraszervezésre fog szorítkozni. Két évi tapasztalatból okulva alig bihet, hogy a dolgokat ez utról le lehessen terelni, még pedig azért sem, mert az elégedetlen elemek kibékítése a birodalom nyugoti felében — érintetlenül hagyhatja a keleti részt.

A baloldali — ugymond a „Teleg.” — arra fog törekedni, hogy a közjogi kérdéseket hozza szünyegre, s azokat a tiszta personal unio értelmében oldhassa meg. De, ha a bal képes is volt több választó kerületet nyerni, a közjogi kérdések előrántásában még sem fog célzt érni, nem lesz erre nézve többsége, mitűn az erdélyi képviselők nagy contingentet szolgáltatnak a bal ellenében. Itt azután megdicséri a „Teleg.” a magyar pártok taktikáját, s kiemeli, hogyan tapasztalta, mennyire karöltve haladt a szabadelvű bal a jobbal, midőn arról volt szó, hogy a nemzetiségiek követeléseinek határt szabjanak. A magyar parlamenti pártok jól vannak szervezve és fegyelmezve, a párt-szemponatok légkörén felül emelkednek, s mint az utóbbi évek eredményei bizonyítják, a kérdést tekintik és nem az egyéni érdeket, ezért ma is csak azon határig fognak a pártok egymással vi-

tára kelni, míg nem látják veszélyeztetve az érdekeket.

Mindezeket a „Teleg.” nem azért mondja el, hogy a magyarok parlamentarista tapintatát dicsérje, hanem azok kedvéért említi fel, kik hivatva vannak a magyarokkal közremunkálni a parlamentben vagy azon kívül; hadd értsék meg, mennyire szükségük van a szervezés- és fegyelmezettségre, továbbá gyakorlati és nem költői programra, mert ezek nélkül mit sem érhetnek el, sőt önmagukat fogják szétmorzsolni. A „Teleg.” figyelmezteti a románokat szétziláltságuk hibáira, midőn sophismákkal állanak szemközt a jól szervezett és fegyelmeztet politikai ellenfelekkel, kik a politikai területtől egyik vállukról a másikra szokták áttemelni — így kevés eredményre tarthatnak számot.

A „Krons. Ztg.” említi egy Segesvárt készült programot, melynek II. §-e azt javasolja: járjanak el a parlamenti szász ajku képviselők egy értelemben, még pedig úgy, hogy értekezvén az illető kérdések felett, a kisebbség fogadjon el a többség véleményét, vagy ha ezt keresztül vinni nem lehetne, pártolják azon nézetet, mely ehhez legközelebb áll. A „Kron. Ztg.” erre azt jegyzi meg, hogy ily eljárás nem lenne egyéb, mint az ó-erdélyi szász separatismus becsempészése a korszerű Magyarországra, hol valamennyi polgárok egyenjogúsága, s a politikai nemzet egysége az alap gondolat. A szász nemzetiség politikai testület formájában fölléptetése a külön érdeket állítaná a közérdek fölébe, s oda vezetne, hogy az állam nemzetiségi területekre oszoljék fel, a mi a szászokra nézve veszedelmes kísérlet lenne. Az 1848 diki törvények nem kedveznek a különállás eszméjének, mert az erdélyi részek számára is csak azon külön jogokat és szabadelvűket ígérték fenn tartani, melyek a teljes egyesülést nem gátolják és az egy politikai nemzet szabadságának kedveznek. Az 1848-diki törvények egységes törvényhozást alkottak meg, melynek tagjai országos képviselők és nem képviselők egyes nemzetiségeket, avagy helybátóságokat. De a segesvári program által ajánlott külön állása a szász ajku képviselőknek sértene a választók jogait is; mert ezek az országos pártokra való tekintettel választották meg képviselőiket, ezért a szász kisebbség nem rendelheti a többség nézete alá választóinak érzelmeit, saját meggyőződését. Ha a szász ajku képviselők mint külön testület akarának a magyar parlamentben föllépni, ennek mi politikai hatása sem lenne; csak felingerelné a parlamenti többséget a mesterséges testületi többség által védelmezett külön érdekek ellen. El tehát a szász, zűgtöbbség gondolatával, mely a parlament jogérzetét sértene. Végül, az eszme maga különben is kivihetetlen.

A „Sieb. Blätt.” meg van győződve arról, hogy a megnyilandó parlament azon uton fog haladni, a mely a haza jóllétét célozza; hiszi, hogy ez utról semmi esetre sem térdel le, s ezért befejezetnek tekintve a közjogi kérdéseket, hozzá lát a belreformok létesítéséhez, mely kitarást és megfeszített munkálkodást igényel; hiszi azt is, hogy a Deák-párt tanusitandja most is, mennyire felette áll az ellenzéknek államférfiai tapintat és számításban, midőn mindig csak az elérhető, a gyakorlatilag kivihetőt tartja szem előtt, s így tekintélyes állást vivand ki magának a hazai parlamentek történetében.

Az angol budget.

Az alsóház f. hó 8-ki ülésében a kincstár kanczellárja előterjeszté az évi pénzügyi kimutatást. A tényleges bevételeket 72.592,000 ft. st-re számítja, mi 558,000 ft. st.nyi hiányt tüntet föl az előszámításhoz képest. Névszerint az előszámításnál kevesebb bevétel jött be: a vámokból 376,000, a belyegből 433,000, a közvetlen adókból 46,000, a tulajdon-adókból 82,000 ft. st.el; míg másrészt az előszámításnál többet jövedelmeztek: az élelmi vámok 132,000, a posta 30,000, a korona-javak 10,000, s a vegyesek 252,000 ft. st.el. Részletekbe bocsátkozván, azon általános eredményt tünteti föl, hogy a bevétel csökkenés leginkább a szegények által fogyasztott cikkek, mint: thea, czukor, kávé- s dohányra vonatkozott; míg a gazdagok által használt cikkek fogyasztása — minők a bor- s pálinka — emelkedett. A multévi tényleges s előszámított kiadásokat hasonló módon hasonlítja össze; kimutatván, hogy különböző ágakban eszközölt kiadás-leszállítások által 511,000 ft. st.nyi megtakarítás létesített, mi körülbelül ellensúlyozza a jövedelem-csökkenést. Mindezen számításokban mellőzve az abyssiniai hadjáratra tett kiadásokat, mint egészen rendkívüli költséget.

Erre a folyó év pénzügyére térvén át, ekkép számítá ki a bevételt s kiadást: Kiadások: Az adósság kamatai 26.700,000, a consolidated-fund-terhek 1.700,000, hadsereg 14.230,000, tengerészet 9.997,000, vegyes költségek 9.530,000, jövedelmi osztályok 4.976,000, postahajó-szolgálat 1.090,000, összesen 68.223,000 ft. st. Bevételek: vámok 22.450,000, élelmi vámok 20.450,000, belyegek 9.350,000, tulajdon-adó 8.800,000, postahivatal 4.880,000, korona-javak 375,000, adók 3.550,000, vegyesek 3.000,000, — összesen 72.885,000 ft. st. Összehasonlítván az 1869—70. év előszámított bevételeit s kiadásait, 9.632,000 ft. st.nyi többlet léteznék, ha az abyssiniai hadjárat költségei nem lennének, melyeket nem lehet 9.000,000 nál kevesebbre számítani. Ezen összegből még 9.600,000 ft. st.et kellend földözni. E szerint a jövő évi többlet körülbelül abszorbeálnék az abyssiniai háborúra megszavazott összeg által, s legfölebb 32,000 ft. st.nyi többlet maradna. — Szónok nem tartja biztos és helyes eljárásnak, a pénzügyet ezen súlygyen helyzetében hagyni meg. Azonban mielőtt előadná a jövedelem iránti eljárásra vonatkozó nézeteit, hosszasan tárgyalja a föld- s közvetlen adókat, s különösen az adóbe-hajtási rendszert, melyet azonnal, költséges és fag-gató gyanánt jelöl ki. Szerinte, ha az adók nem két részletben, hanem egyszerre, s a kincstár tiszt-jei által hajtatanák be, ezáltal évenként legalább 100,000 ft. st.et lehetne megtakarítani. A kormány kíváncsnak tartja, hogy az egész rendszer ezen szellemben reformáltassék, s azt javasolja, hogy a közvetlen adók nagy része szabadalmi adókká alakíttassék át, s hogy ezen adók ne két részletben, mint most, hanem mindig az év kezdetén fizetessenek. Továbbá azt javasolja, hogy a föld-adó, a házber adó s a jövedelmi adó egyszerre s az év elején fizetessenek. Az új rendszer 1870. jan. 1-jén fogna hatályba lépni, s az ő számítása szerint ezen pénzügyi év vége előtt (márcz. 31-én) a kincstárba be fogna fizettetni: 600,000 ft. st. az élelmi vám-szabadalmakból, 950,000 ft. st. a jövedelmi adókból, összesen 3.350,000, mi — a 32,000 ft. st.nyi bevételi többlethez hozzáadva — a kormányn 3.382,000 ft. st.nyi többlet birtokába helyezné.

Ezután szónok azon kérdést tárgyalja, hogy mire fordíttassék ezen többlet? Először is kifejtji, hogy mivel a jövedelmi adót fizetőknek kellene viselniük a fizetési módban történendő változtatás legfőbb hátrányát, először is azoknak kellene kedvezményt adni. Ezért azt javasolja, hogy a jövedelmi adó 1 pennnyel szállíttassék le. A gabnára vetett shilling-adó, mely 900,000 ft. st.re megy, s mely gátolja az ország gabna-kereskedését, eltöröltetnék; valamint a tűzkárbiztosítási adók is. Azonban ez utóbbi leszállítás csak a jövő nyár közepén kezdődne. Erre Lowe részletesen kifejti a közvetlen adók egyszerűsítése s átvizsgálása iránti tervet. A lőpor adó eltöröltetnék, s a czime-rekre vetett adó is. A londoni lőkereskedők adója a vidékiek adójával egyenlő színvonalra szállíttatnék le, t. i. 12 ft. st. 10 sh.re, s a férfi cselédekre vetett adó — korkülönbség nélkül — 15 sh.re. A haszon s kéj végett használt kocsi közti minden különbség eltöröltetvén, jövőre a bérkocsi, omnibusok csak ugyanazon adót fizetnek, mint más kocsi, t. i. 2 ft. st. 2 sh.et évenként. A lőadó általában 10 sh. 6 d.re szállíttatnék le, különbség nélkül, s a postaló-adó egészen eltöröltetnék. Végre a thea-szabadalmak eltöröltetnék, s a külföldi sörre vetett adó a belföldi sörre vetett adóval egyenlő színvonalra szállíttatnék le. Szónok a közvetlen adóra javasolt módosításainak eredményét 920,000, s a javasolt leszállítások egész összegét 3.060,000 ft. st.re számítja. S ebből — számítása szerint — 2.990,000 ft. st. még a jelen pénzügyi évben fogna bejönni.

E szerint a budget általános eredménye következő: A jövedelemnek a kiadás fölötti tulemelkedése 32,000, az adóbe-hajtási mód változtatása által nyeresemények 3.350,000, az egész többlet 3.382,000, a javasolt leszállítások 2.990,000, a tényleges többlet 2.442,000 ft. st.

Lowe beszéde végén saját budgete számára azon érdemet veszi igénybe, miszerint a mellett, hogy magas közigazgatási reformot ajánl oly váratlan többletet biztosít, melynek segélyével számos hasznos adóleszállításokat lehet eszközölni, s hogy az semmi hátránnyal sem lesz kísérve, ha csak azzal nem, hogy az év egyik negyede kissé kövé-rebb fog tétetni egy másik negyednél.

Az erre következtett hoassas vita folytában Hunt teljesen helyesli a közvetlen adóknak szabadalmi adókká átalakítását; ellenben a közvetlen adóknak egyszerre be-hajtását, s a javasolt adóleszállítások ellen némely észrevételeket tesz. Neville, Grenville, Melly, Rothbone, Forster s több mások általában helyeslik a budgetet.

